ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW

CHILDREN'S MAGAZINE

РІК VII. ЛИСТОПАД 1960 Ч. 11 (

Наша пошта

Дорогі Читачі! Привітайте в своєму колі нового передплатника „Веселки" — Олега Крехівця з Нової Зеляндії. Прочитайте його гарного листа. Довідаєтеся з нього багато цікавого про Нову Зеляндію та про життя українських дітей у цій країні. А може хто бажає написати до Олега? Ось його адреса: 49 *Fontenoy St., S. W.* 2, *Mount Albert, Auckland, New Zealand.*

А тепер лист Олега: Дорога „Веселко"! Вітаю Тебе щиро й шлю найкращі побажання з Нової Зеляндії. „Веселку" отримую від початку цього року. Дуже вона мені подобається і я щиро дякую за висилку мені такого гарного журналу.

Я мешкаю в Окленді, найбільшому місті Нової Зеляндії. Ходжу до третьої кляси. Вдома вчуся читати й писати по-українськи, маю різні українські книжки й журнали. Раніше я отримував дитячі журнали „Мій Приятель" і „Соняшник" з Канади, але тепер зацікавився „Веселкою".

В Новій Зеляндії є дуже мало українських дітей, тому й нема українських шкіл. Але я маю таку школу вдома — мене вчать рідної мови тато й мама.

Нова Зеляндія цікава країна. Тут є ґейзери, джерела кип'ячої води, сірки й болота. Є й інші дива природи. Тут живуть птахи „ківі", єдині на ввесь світ. Вони цікаві тим, що самичка несе тільки одне яєчко на рік. Мама ківі годує своїх дітей молоком. Щиро здоровлю!

Розгадаймо!

1. ЩО ЦЕ?

а. Чорним шляхом походило, мудрі речі погубило; і лиш той їх все знаходить, хто до школи пильно ходить?

б. Спереду — рогач,
а на хвості — квач;

Огрядна, боката,
Молоком багата.

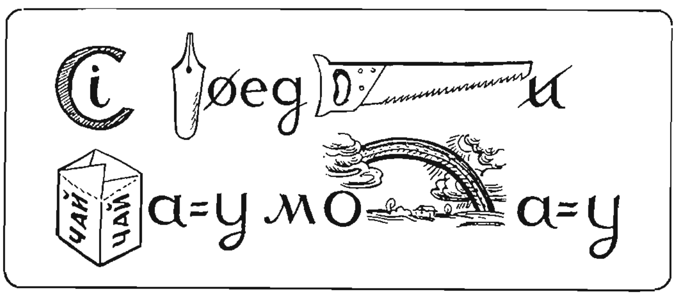
***

2. ЗАПИТАННЯ-ЖАРТИ

а. В котрому місяці люди їдять найменше?
б. В якому лісі нема листя?
в. З якої посудини не п'ють і не їдять?
г. Коли людина має стільки очей, скільки є днів у році?
ґ. Котрий день у тижні найдовший,
д. Чим кінчається літо, а чим починається зима?
е. Як далеко від землі до неба!

***

3. РЕБУСИК

РОЗВ'ЯЗКИ ЗАГАДОК за липень: (1) **НАРОДНІ ЗАГАДКИ:** (а) подушка; (б) паровіз і поїзд; (в) павутиння; (г) комар; (ґ) скрипка і смичок; (д) шибка в вікні. (2) **РЕБУСИК:** Стою при столі й читаю трилогію „Мазепа" Богдана Лепкого. (3) **ЩО ЦЕ?** (а) гриб; (б) метелик.

РОЗВ'ЯЗКИ ЗАГАДОК за серпень: (1) **ЗАГАДКА-НЕДОМОВКА:** слово на місце крапок — метелик. (2) **ЩО ЦЕ?** (а) роса; (б) слимак, равлик; (в) відгомін; (г) веселка; (ґ) гриб; (д) долоні і п'ять пальців; (е) хліб. (3) **ШАРАДА:** чумаки. (4) **ЯКІ ЦЕ ГОРИ?** Кавказ. (5) **МЕТАГРАМА:** граб, град, грак, грам.

РОЗВ'ЯЗКИ ЗАГАДОК за вересень: (1) **ЩО ЦЕ?** книжка. (2) **ШАРАДИ:** (а) коралі; (б) окуляри. (3) **УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ЗАГАДКИ:** (а) гриб; (б) гриб; (в) павутиння. (4) **МЕТАГРАМА:** вулик — кулик.

***

ПРАВИЛЬНІ РОЗГАДКИ за липень, серпень і вересень надіслали такі діти: Гудь Маруся, Гудь Юрко, Пилипчук Володя, Пилип'юк Наталка, Путикевич Звенислава, Татчин Мартуся. Книжкову нагороду отримала Пилип'юк Наталка.

***

НАСТУПНИЙ КОНКУРС І ЛЬОСУВАННЯ нагород за правильні розгадки відбудеться в січні 1961 р., а вислід його буде проголошений в лютому. Хто хоче взяти участь у конкурсі, мусить прислати правильні розгадки з чисел „Веселки" за жовтень, листопад і грудень ц.р. Останній реченець надіслання розгадок — 15-го січня 1961.

***

КНИЖКОВІ НАГОРОДИ за правильні розгадки будуть розіслані переможцям конкурсу до кінця листопада ц.р.

ВЕСЕЛКА — THE RAINBOW

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ КОЖНОГО ВІКУ

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Редаґує Колеґія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗДА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа 40 центів.

Адреса: "SVOBODA" — "Veselka", P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J., USA.

Редакція застерігає собі право виправляти прислані авторами матеріяли. Передруки нових творів і ілюстрацій, вміщених у „Веселці", тільки за попередньою згодою Редакції й Видавництва та за поданням джерела.

Обкладинка роботи П. Андрусева. Розділові заставки М. Бутовича, Е. Козака, П. Холодного.

"THE RAINBOW" — "VESELKA"
published monthly by the Ukrainian National Association
81-83 Grand Street
Jersey City, N. J.
Subscription $ 4.00 per year.
Entered as Second Class Matter at Jersey City, N. J.

Ілюстрація на обкладинці: Е. Козак — Слідами Листопада.

Роман ЗАВАДОВИЧ

У СВЯТО ЛИСТОПАДА

У свято Листопада
Зібралася громада,
Прийшли з батьками й діти —
Їм вдома не сидіти.

Велике нині свято!
Дітей навчають тато,
Навчають тато й мати
Минуле шанувати.

Героям України
Від кожної дитини
Поклін аж від порога
І „Отче наш" до Бога.

У славні роковини
Матусі-України
Спішать на сцену діти,
Несуть вінки й привіти.

Героїв величає,
І кличе, і співає
Дітей громада жвава:
„Героям вічна слава!"

Львів — загальний вигляд. Старовинне українське місто Львів заснував у 1252 році король Данило Романович Галицький для свого сина Льва. Львів став столицею-метрополією й осередком національного, державно-політичного, господарського, культурно-освітнього, наукового, літературно-мистецького та релігійного життя західніх земель України. За часів гетьмана Богдана Хмельницького козацькі полки двічі облягали місто, що було тоді під польським пануванням. Дня 1-го Листопада 1918 року на вежі львівської ратуші замаяв на осінньому вітрі український національний прапор, сповіщаючи світові, що після довгої неволі український нарід зажив знову вільним життям. Цей день був початком відродження Української Держави на західньо-українських землях. Тепер Львів під московсько-большевицькою окупацією.

Роман ЗАВАДОВИЧ *Ілюстрація Е. КОЗАКА*

Плаче жовтий ліс листками,
Плаче хмаронька дощем,
Зайченя мале, без мами
Змокло, бідне, під кущем.

ЛИСТОПАД

В полі вихри тужно грають
Пісня їх, мов ніч сумна —
Тільки діти не скучають,
Про весну казки читають,
В них у серці все весна.

ТАТУ, ХТО ГЕРОЙ?

— Тату, хто герой? — запитав одного разу малий Максим.

— Герой — це той, хто зробив велике діло! — відповів тато.

Хлопець подумав і сказав: — Добре! Я хочу стати героєм!

Другого дня Максим прибіг із школи й розповів:

— Ми сьогодні бігали наввипередки. Я перший добіг до мети, і всі дивувалися. Чи я герой?

— Ні, сину! — сказав тато. — Ти лише показав свою вмілість, щоб тебе похвалили. Це не геройство.

За кілька днів хлопець знов прибіг до тата.

— Коли ми йшли зі школи, надбіг великий чорний пес. Діти злякалися і з криком кинулися втікати. Я вхопив ломаку і прогнав пса. Чи я герой?

— Ні, Максиме! — пояснив тато. — Ти, мабуть сміливіший від інших, але твоя сміливість в цьому випадку не була потрібна. Адже той пес ні на кого не нападав, правда?

За тиждень Максим прийшов до тата і сказав:

— Я йшов до школи і побачив при дорозі мале пташеня, що випало з гніздечка. Недалеко причаївся кіт, щоб його спіймати. Я відігнав кота, а пташеня поклав у гніздо на дереві. Чи я герой?

— Ні, дитино! Ти зробив добре діло, але це не коштувало тобі багато труду і не було небезпечне. Так повинна робити кожна чесна людина.

Максим мовчки відійшов, але незабаром знов став перед татом.

— Я бачив убогого хлопчину-каліку, що просив милостині. Я віддав йому свій хліб і ті гроші, що дістав від мами на цукерки. Але я сам не мав що їсти і був трохи голодний. Чи я герой?

Тато всміхнувся.

— Ти вже на дорозі до геройства, сину! Ти відмовив собі в тому, що було тобі потрібне і приємне, щоб порятувати ближнього в потребі. Однак це ще не геройство, бо це діло вимагало від тебе малої жертви.

Ще багато добрих учинків зробив малий Максим, і вони були щораз кращі. За кожне таке діло хвалив його тато, але ні одного не назвав справжнім геройством. Тільки раз сказав:

— Ти добрий хлопець, і я щасливий, що маю такого сина. Але не кожний може бути героєм, бо не кожний здатний робити великі діла.

***

То було в Україні більше як сорок років тому. Почалася війна, і Максимів тато пішов до українського війська. Максим залишився з мамою. Ворог натиснув великими силами, і бойова лінія зупинилася поблизу того міста, де проживав Максим. Одного вечора ворожа частина вдерлася в місто, і на вулицях закипів бій. Вояки стріляли з-за парканів, воріт, з-за будинків, навіть з вікон і дахів.

Недалеко від Максимового дому упав ранений стрілець. Він голосно стогнав, але ніхто не насмілився поспішити йому на порятунок. Санітарів не було поблизу. А втім, кулі свистіли, мов злющі оси, ворог підсувався щораз ближче і здобував дім за домом.

Мама глянула мовчки на Максима, і він зрозумів її: треба рятувати рідного стрільця, їхнього оборонця. Не зважаючи на свист куль, що сікли мури будинків, мама й Максим вибігли за браму, підповзли до раненого і потягли його на своє подвір'я.

Місяць світив ясно, і чужі вояки доглянули їх постаті. Сипнули в їх сторону вогнем із своїх рушниць, але, на щастя, кулі пролітали понад

головами. Тільки одна свиснула коло Максима і вдарила його в зап'яток черевика.

— Швидко! Швидко! — шепотіла мама, і рештками сил затягнули раненого в хату. Мама перев'язала чистою хустиною стрільцеві рану в боці. Максим присвічував їй малим електричним ліхтариком, бо під час бою не можна було світити. Потім поклали раненого на ліжко в бічній кімнаті.

Нараз за дверима почулися голосні крики, загупали важкі чоботи і до хати вскочило кілька ворожих вояків. Вони держали напоготові рушниці, наїжені гострими баґнетами.

— Хто стріляв на нас з цього дому? — закликали вони.

— Звідси ніхто не стріляв! — відповіла мама, заступивши собою вхід до бічної кімнати.

Один вояк приступив до неї, вимахуючи рушницею: — То ти стріляла!

Максимові здалося, що лютий вояк хоче вдарити його маму прикладом рушниці. Його серце міцно забилося, і кров закипіла в жилах. Що, що? Бити його маму? Максим кинувся наперед, заступив маму своїм тілом і закричав:

— Геть від моєї мами!

Вояк вдарив Максима в лице. З носа потекла кров. Вороги, побачивши кров дитини, схаменулися і вийшли з кімнати. Раненого стрільця вони так і не бачили.

Мати кинулася рятувати обімлілого сина.

Уночі українське військо прогнало ворогів з міста. Через місяць Максимів тато одержав відпустку і приїхав додому. Мовчки вислухав оповідання Максима про пригоду з чужими вояками, а тоді погладив сина по голові і сказав:

— Ти тепер герой! Ти разом з мамою наразив своє життя на смертельну небезпеку, щоб рятувати раненого рідного стрільця. Ти обороняв власними грудьми свою маму. Кожний є героєм, хто жертвує себе, щоб обороняти ближнього свого і все, що йому рідне та дороге.

Максим щасливо всміхнувся. Тепер він знав, що таке геройство. Він сам був герой. Він зробив велике діло.

За Ю. Ш. переказав М. МАМОРСЬКИЙ

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПРИПОВІДКИ

Восени і горобець багатий.

І в наше віконце засвітило сонце.

Хто робить, той голий не ходить. Лінивий і в своїй хаті змокне.

Боже, поможи, а ти, небоже, не лежи.

Добре роби, добре й буде.

Не знав гіркого, не знатимеш солодкого.

Катерина ПЕРЕЛІСНА *Ілюстрація Е. КОЗАКА*

ОСІННІ ТАНЦІ

Вітер взяв сопілку в руки:
„Ду-ду-ду!
Хто зі мною потанцює
У саду?"

Захиталися жоржини:
„Може й ми!
Тільки ти нас над землею
Підійми!"

„Шкода часу, — вітер каже, —
Підіймать!
Видно вам не доведеться
Танцювать!"

Тут як зірвуться листочки
Із дубка,
І з вербички, і з берези,
І з кленка, —

Хто червоний, хто жовтавий,
Хто рудий,
А хто трішечки зелений —
Молодий.

Як закрутяться у танці
Угорі,
І низенько над землею
У дворі!

Вітер кинувся за ними:
„Ой, ду-ду!
От хто вміє танцювати
До ладу!"

Ольга МАК — *Ілюстрація П. АНДРУСЕВА*

АСКОЛЬД І ДИР ТА КИЇВСЬКІ КНЯЗІВНИ

(Продовження)

І справді, не брехав Лісовик. Завіз Яромиру у свій замок, а той замок такий величезний, що в ньому цілий Київ змістився б. Стіни — біла береза в березу поросла, стеля — верховіття зелене, долівка — килими трав'яні, барвистими квітами перетикані. Вночі замість ліхтаря місяць світить, замість свічок зорі сяють, на середині світлиці озеро срібне блищить, а в ньому лебеді плавають. Яблучка-кислички, груші-гнилички та горішки лісові просто в коморі ростуть — не треба їх збирати. Бджоли просто у пивницю мед носять, дикі кабани шинки вудять і ковбаси начиняють, а сарни та буйволихи масло збирають і сир на сонці відігрівають. Ведмеді шкіри виправляють, дятлі кожухи шиють — скрізь повно всякого добра. Впаде ранком роса — горни діяманти пригорщами, впаде град — збирай перли повними пеленами. Дуби золоті жолуді родять, на калині справжні коралі пишаються.

Вбралася Яромира у сорочку, що то полотно на неї павуки з найтоншого павутиння виткали, взулася в зелені сап'янці, шовкову запаску одягнула, начепила на шию червоні коралі з золотими дукачами, звірів лісових доглядає, птаство годує, усьому порядок дає. А ввечері, як прийде Лісовик додому, мусить йому бороду розчесати, сучки й шишки з волосся повитягати, нагодувати й до сну пісню заспівати. Вже не боялася його Яромира, бо знала, що він їй нічого не зробить поганого. Полюбила вона звірів лісових і пташок, дбала за них, у суперечках годила, слабших обороняла, як хто бувало захворіє — ліки власними руками готувала, вавки гоїла — і полюбили її звірі також. Однак ніщо не тішило лісову княгиню — вона все ходила сумна й нишком сплакувала.

Завважила це якось сіра горличка й питає:

— Чого це ти, князівно, така сумна? Чи тобі їсти-пити нічого, чи тобі походити ні в чому, чи тобі хороми тісні, що ти зідхаєш і сльози рониш?

— Маю я що їсти й пити, маю в чому походити, і хороми мої величезні, — відповідає Яромира. — А зідхаю я й сльози роню, бо тужу за своєю стороною, за матінкою рідною, за сестричкою дорогою, за своїм несудженим судженим, від якого мене Лісовик обманом відібрав.

І розказала князівна горличці усе по правді, як воно було.

А горличка вислухала її та й каже:

— Я оце сьогодні літала і бачила, як із горо-

дів грецьких почерез степи половецькі якесь військо до Києва простує. Попереду війська лицар ясний на білім коні виступає. На ньому шолом золотий, панцер срібний, жупан кармазиновий, а вуздечка на коні шовковая.

Як зачула це Яромира, то аж у долоні сплеснула:

— Оце ж він! Оце ж і є Аскольд! Та коли б же він знав, що я тут — прийшов би напевно мене визволити!..

А горличка на те:

— Коли б же в тебе, князівно, та було яблучко чарівне золоте, то ти б ним по землі покотила, а воно до самого Аскольда прибилося б і йому дорогу до тебе вказало б.

Зраділа Яромира цеє почувши, бо зараз собі пригадала, що має таке яблучко, у дуплі старої груші сховане. Побігла до сховку, яблучко добула і покотила по землі, промовивши:

Котись, котись, яблучко, по землі,
Докотись до лицаря на коні,
В ліс йому доріженьку покажи,
До мене дібратися поможи.

Яблучко стрибнуло й покотилося, а там, куди воно покотилося, лишилася золота доріжка.

***

І з Любомирою таке було: ледве корабель відплив далі від Києва, як Водяник скинув із себе личину князя Дреговича і став таким, як його бачила Любомира в очереті: з очима-мушлями, з пикою синьою, опухлою, з бородою із баговиння і з чорними раками в бороді. І корабель його зовсім не був кораблем, лише китом-рибою, що то його Водяник у корабель обернув.

Закричала Любомира, заплакала, такеє побачивши, почала від Водяника відбиватися, на поміч кликати.

— Не плач і не кричи! — Водяник до неї. — Нічого тобі не поможе, бо на воді ніхто зі мною у боротьбу ставати не зважиться — потоплю! Пам'ятай, що сила моя велика, бо мене вода слухає і все, що живе у воді — також. Звикнеш у моєму царстві — сама побачиш, що нема кращого місця у світі. Мої володіння неміряні, мої багатства незчисленні...

Дав Водяник знак китові — кит зараз під воду пірнув і так під водою поплив. Любомира вже й віддих затаїла, бо думала, що втопиться, але не втопилася. Водяник таку силу мав, що, кого хотів, — утопив, а кого не хотів утопити, — тому й під водою жити дозволяв.

Так плив кит під водою, плив аж до Водяникового палацу приплив. Був той палац на дні озера глибокого, збудований увесь із мушель щонайкращих, заквітчаний білими та жовтими водяними лілеями. Долівки в ньому срібним пісочком висипані, зеленими водоростями вистелені, на лавах усюди боброві та видрячі шкури лежать, на стінах у золотих клітках невиданої краси заморські рибки грають — і скрізь так тихо, так чудно і так гарно, що й не сказати.

— Ось, — каже Водяник, — тут і житимеш. Роботи тобі небагато: на снідання мені юшку з карасів зварити, на обід щуку спекти, а на вечір холодець із рачачих клешень зготувати. Та припильнувати, щоб оселедці добре засолилися, тараня як слід у комині завудилася, бо треба на зиму запаси робити.

Стала Любомира у Водяника за господиню. Убралася в сорочку, з туману випрядену, у керсетку, з ряски виткану, на шию начепила перлове намисто, на голівку — вінець із лілей. Рибок доглядає, диких качок, гусей та лебедів до себе приручає, у погреби навідується, де самі оселедці соляться, та в комин, де тараня сама на гачки чіпляється і завуджується. Багато клопоту в Любомири. Водяник ото кудись попливе, а тут, дивись, качки посварилися. Ще не вспіє князівна їх помирити, глядь — зубаста щука плотичку проковтнула. Ще не покарала Любомира щуки, а тут бобри чи видри хутра принесли. Треба прийняти і в скриню поскладати, щоб міль не поїла. А там уже й Водяникові їсти зварити, а там ще щось — і так цілий день.

От робить вона, клопочеться, а слізоньки з очей тільки — кап-кап, аж в озері вода посолоніпала. Зауважив це карасик червоноперий, що то його була Любомира на юшку Водяникові пожаліла і живим пустила, приплив до неї і питає:

— Чого це ти, князівно, плачеш та й плачеш?

А Любомира відповідає:

— Як же мені не плакати, коли Водяник мене обманом з дому забрав, від любої неньки відірвав, з судженим розлучив, зі сторони рідної, з краю милого у підводне царство завіз?..

І розплакалася рясними сльозами князівна, свою долю карасикові червоноперому оповідаючи:

— А мій суджений, княженко Дир, не міг мене оборонити, бо поплив він човнами з дружиною хороброю у царство хозарське, у самий Табарістан, військо хозарське розбити, з городів хозарських данину взяти...

Тоді каже карасик червоноперий:

— А я оце сьогодні вниз Дніпром-рікою плив і бачив, як якесь військо на човнах із царства хозарського, із самого Табарістану з даниною багатою у Київ поверталося. Попереду всіх тих човнів човен кленовий, міддю кований, на дванадцять пар срібних весел. А на ньому стояв лицар ясний у панцері золотому, в каптані оксамитному, на шапочці пера павині...

Як зачула це Любомира, ручки заломила і крикнула на цілий голос:

— Оце ж ніхто інший, як княженко Дир, мій

(Продовження на стор. 10-ій)

Олена ЦЕГЕЛЬСЬКА *Ілюстрація Юрія КОЗАКА*

КОРЖИКИ З ЧЕРЕШНЯМИ

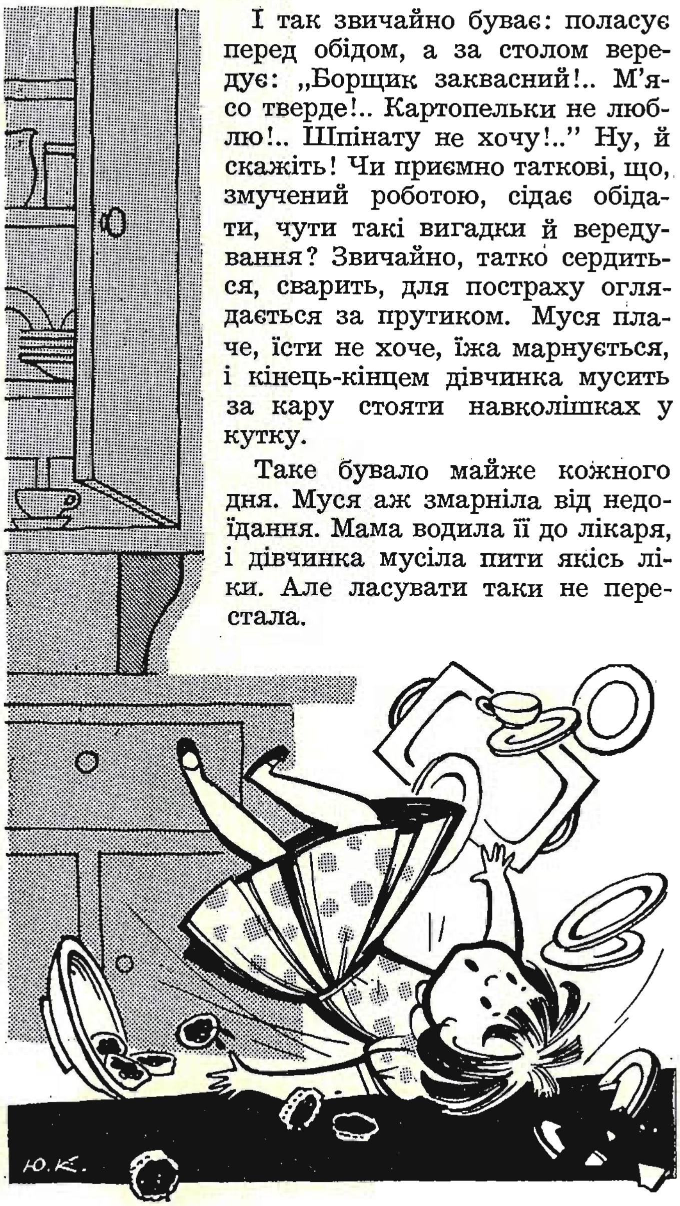
Щасливо жила собі в татка й мамусі мила дівчинка Муся. Все було б добре, якби Муся не була ласунка. Вона завжди думала над тим, як би чимсь поласувати. Мамуся мусіла від неї ховати, а то й замикати у шафці всякі солодкі речі.

Не раз, буває, коли мама не дивиться, Муся користає з нагоди й ласує: намішає якогось соку, цукру, сметанки, сиру, сухарців — наробить такої мішанини, що навіть порядний пес не хотів би того їсти. Покуштує-поласує, а решту викине, бо від такого добра і животик заболить. Мама просить, остерігає:

— Мусю, не їж стільки солодкого та ще перед обідом! А то знов не захочеш їсти.

І так звичайно буває: поласує перед обідом, а за столом вередує: „Борщик заквасний!.. М'ясо тверде!.. Картопельки не люблю!.. Шпінату не хочу!..'' Ну, й скажіть! Чи приємно таткові, що, змучений роботою, сідає обідати, чути такі вигадки й вередування? Звичайно, татко сердиться, сварить, для постраху оглядається за прутиком. Муся плаче, їсти не хоче, їжа марнується, і кінець-кінцем дівчинка мусить за кару стояти навколішках у кутку.

Таке бувало майже кожного дня. Муся аж змарніла від недоїдання. Мама водила її до лікаря, і дівчинка мусіла пити якісь ліки. Але ласувати таки не перестала.

Мама спекла малі солодкі коржики з черешнями зверху. Дуже смачні, крихкенькі — ну, напрочуд славні коржики, немащо казати! Дала дітям по обіді на закуску по два коржики, а решту з полумиском заховала високо на полиці шафи-мисника, що стоїть у кухні. А чому так високо заховала? О, мама знала, що в неї є доня, Муся-ласунка!

По обіді мама помила посуд, прибрала в кухні, наказала дітям, щоб були чемні, і пішла до крамниці. Татко також кудись пішов. Діти осталися в хаті самі. На таку нагоду лише й чекала мала ласунка. Солоденькі коржики не сходили їй з думки. Щойно за мамою зачинилися двері, Муся вже мала плян, як дістатися до коржиків.

Малий Мусин братчик грався в кухні в залізницю: уставляв рядом крісла, садовив на них ляльки й паяцики, свистав, хукав то сюди, то туди і вдавав залізничника. Не звертав уваги на те, що робить Муся.

А вона тим часом приставила одно крісло до мисника й вилізла на долішню частину шафи, де стояв піднос із посудом. Тоді обережно відчинила горішні дверці, стала навшпиньки і якраз досягнула руками полумиска з коржиками. Взяла обома руками полумисок і поволі, не оглядаючись назад, стала спускати ногу на крісло. Хотіла внизу надібрати коржиків так, щоб мама не пізнала, що вона ласувала.

Бідолашна не запримітила, що крісла вже нема біля шафи, бо малий братчик тим часом відтягнув його і приєднав до своєї залізниці. Він не задумав нічого злого — от, малий, немудрий братчик! . . Муся, не натрапивши на крісло ногою, втратила рівновагу і стала падати. Щоб якось врятуватися, випустила з рук полумисок з коржиками і, на нещастя, вхопилася за піднос з посудом. Це не помогло, вона з усього розгону впала на підлогу, а на неї звалився полумисок з коржиками і піднос з посудом. Впала й почула, що не може піднятися . . .

Зляканий гуркотом, малий братчик підняв крик і плач. Муся також голосно плакала зі страху і з болю. В цю хвилину вбігла до кухні мама. Ще надворі вона чула цей лоскіт і крик дітей.

— Ого! — подумала. — Сталося якесь нещастя!

І справді, на підлозі біля мисника лежала Муся, з неї стікало щось червоне (мабуть, кров?), довкола лежав побитий посуд. Діти плакали.

Хвилину стояла мама переляканa, мов не могла зрозуміти, що сталося. Нахилилася над Мусею і стала приглядатися . . . Ей, та ж це не кров! Та ж це червоний сік з черешень! Сок з розчав-

лених коржиків, що обліпили Мусину голову, суконку, навіть підлогу. А скільки тут побитого посуду, яка шкода! Мама все зрозуміла.

— Ах, ти непоправна погана ласунко! — скартала мама доню. — Перестань плакати! Зараз мені вставай з підлоги і прибирай усе!

Муся справді перестала плакати, але, як не намагалася, встати не могла . . . Падаючи, звихнула собі ногу. Мама мусіла підняти її. Муся відчула великий біль у нозі і не могла зробити ні одного кроку.

Добра мамуся вже більше не сварила. Обмила доню, обчистила, перебрала, потім занесла її на софку, а на ніжку поклала холодний компрес. Кілька днів Муся не могла ходити. Але від того часу позбулася ласунства.

Тепер уже Муся за столом не вередує. Їсть усе: і борщик, і м'ясо, і картоплю, і шпінат. Зате Муся не може не то їсти, але навіть дивитися на коржики з черешнями. Не любить їх більше — та й годі!

Катерина ПЕРЕЛІСНА

Ілюстрація Е. КОЗАКА

НЕЩАСЛИВИЙ РАНОК

Що за ранок нещасливий!
Ще такого й не бувало,
За пригодою пригода:
Спершу з ліжка Галя впала,

Далі кинулась вдягатись —
Загубився десь станочок,
І суконка десь поділась,
Розірвався поясочок . . .

Одягла вона суконку, —
Гапличок не защіпнувся,

І чомусь на праву ніжку
Черевичок лівий взувся.

Заходилась умиватись —
Упустила в воду мило,
І його ловила в мисці,
Поки білу піну збила.

А як стала витиратись,
І рушник упав у воду . . .
Мама Галю насварила
За таку її пригоду.

Роман ЗАВАДОВИЧ

МІЙ КОТИК

Мій котик — мудрий котик:
Лягає рано спати
І твердо спить він доти,
Аж встане з ліжка мати.

Уже йому не спиться:
Високо вгору скаче,
То за хвостом вертиться,
То підкидає м'ячик.

Вистрибує на ліжко,
То скаче з ліжка знову

І спритно ловить мишку,
Не справжню — паперову.

Нарешті притомився —
Смакує м'ясо, юшка;
Наївся та й умився
Від хвостика по вушка.

А часом по сніданку
Мені він робить ласку:
Під пальмою на ґанку
Мурноче дивну казку.

Аскольд і Дир та київські князівни

(Продовження зі стор. 7-ої)

наречений! Та коли б же то він знав, де мене шукати — відразу прийшов би мені на поміч.

— Знав би він, де тебе шукати, — відповідає карасик золотоперий, — коли б у тебе був клубочок пряжі золотої. Ти б кінчик нитки взяла, до пояса прив'язала б, а клубочок покотила б дном ріки — от він би й докотився до княженка Дира.

— А я ж маю такий клубочок! — пригадала собі Любомира і мерщій побігла до сховку, бо клубочок лежав у печері під берегом, де жив найбільший і найстрашніший Рак Великоклешній. Любомира йому життя подарувала, не взяла на холодець Водяникові, а за те Рак Великоклешній її золотого клубочка беріг.

От забрала князівна золоту пряжу, кінчик ниточки собі до пояса прив'язала, а клубочок покотила дном ріки, промовляючи:

Покотись, клубоченьку, та й по дні,
Докотись до лицаря на човні,
Тоді дайся лицарю упіймати —
Хай по нитці суджену йде шукати.

Клубочок зараз і поплив-покотився, розмотуючи за собою золоту нитку...

***

Котилося золоте яблучко, котилося, крізь ліс дрімучий, крізь галявини ясні, пеньки й колоди перескакувало, струмочки переплигувало — та й викотилося аж у степи половецькі, просто під ноги білому коникові, на якому княженко Аскольд сидів.

— Еге! — промовив Аскольд, яблучко піднявши. — Десь моя наречена в біду попала, коли мені цим яблучком знак подає.

Тоді питає дружинників:

— А що, дружино моя хоробрая, чи підете й тепер за мною, чи лишите мене власними силами мою суджену шукати і з біди визволяти?

Відповідають дружинники:

— Де ж то видано, де ж то чувано, щоб дружина свого ватажка в біді відступила? Водив ти нас, княженку, на городи грецькі, на орди половецькі слави здобувати — веди й тепер нашу князівну з біди визволяти. Ми тебе не покинемо.

Поїхали. Їдуть, їдуть по золотій стежечці, що то її яблучко по собі лишило, і приїхали під самий ліс. А Лісовик уже також стежечку від яблучка в лісі догледів і догадався, що воно й до чого.

От вийшов на край лісу, став перед Аскольдом і питає:

— А що, княженку, прийшов ти битися, чи миритися!

— Як скажеш, де князівна Яромира перебуває, то не буду з тобою битися, — відповідає Аскольд.

— Князівна Яромира у моєму замку , — каже Лісовик, — а до того замку ти вже стежки не знайдеш, бо я наказав золотий слід від яблука землею притрусити.

Розсердився Аскольд.

— Коли так, — каже, — то ми зараз почнемо дерево по дереву корчувати, увесь ліс знищимо, а до Яромири доберемося. Гей, дружино моя вірная, а беріть но сокири й зачинайте!

Дружинники з коней позіскакували, за сокири похапали — і до дерев.

Бачить Лісовик, що непереливки: дружинників — що колосся на пшеничному лані, сокири гострі — за день увесь ліс вирубають, і сховатися ніде буде.

— Стривайте! — кричить. — Не рубайте! Хай буде мир! Я зараз князівну Яромиру сам приведу!

І привів.

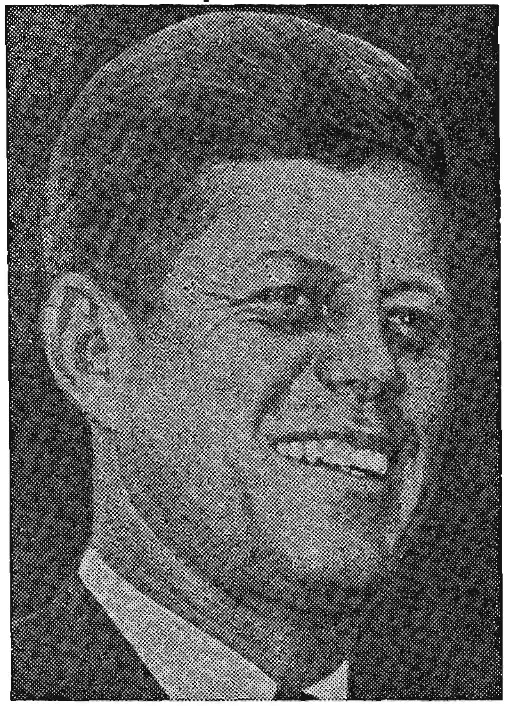
Зраділи наречені, після такого довгого часу побачившись — Господи! Почали одне одного розпитувати, а дружинники довкола з радости, що їхній вождь та з їхньою таки, київською князівною зустрілися, шапки вгору підкинули і всі разом закричали:

— Слава княженкові Аскольдові і його судженій, князівні Яромирі, слава!..

(Кінець буде)

Пояснення: Вавка — дитяче слово, означає рану, біль; хороми — палац, замок; погріб — льох, пивниця.

Новий президент ЗДА

Джан Фіцджералд Кеннеді, 35-ий Президент ЗДА.

Олександер БІЛОУСЕНКО

ПРИГОДИ ВОВКА НЕСИТОГО

Ілюстрація В. Цимбала

12. ПІДСТУП ЛИСИЧКИ-СЕСТРИЧКИ

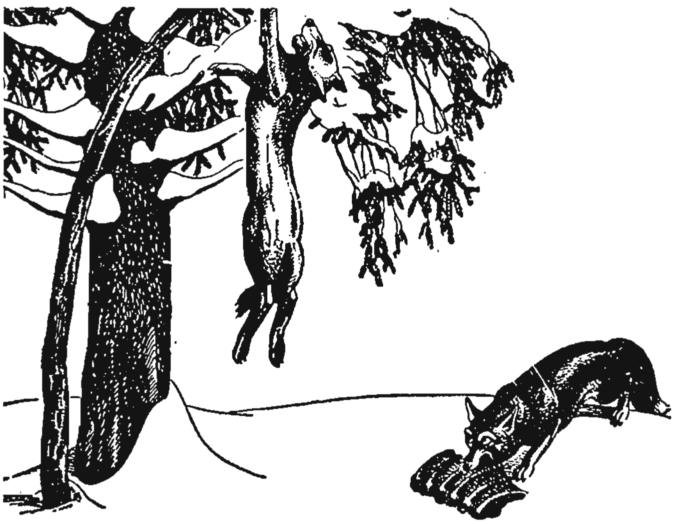
Довго ховалася Лисичка, щоб не попасти Вовчикові на очі, а врешті таки зустрілися.

Десь знайшла вона в лісі вовківню, — таку пастку, що на вовків ставлять, щоб вовка впіймати. В тій вовківні на принаду було і м'ясо покладене. Як там уже Лисичка не хитрувала, та не зуміла узяти те м'ясо. Крутиться вона коло тієї вовківні, аж тут наш Вовчик біжить.

Побачив лисицю, та й каже до неї:

— Ага, ти тут, от я тобі віддячуся за рибу!

— Бог з тобою, Вовчику-братчику! — солоденько так каже Лисичка. — Та то ти сам винен, бо жадний дуже. Чи ж не навчала я тебе; — Кажи: „Ловися, рибко, велика та маленька!" А ти по-своєму: „Ловися, рибко, велика та велика".

От і наловилася сама велика риба та й вона не пускала твого хвоста з води.

— А на що ж ти людей кликала? — все ще сердитий питає Вовчик.

— Людей я кликала, щоб тебе визволили, бо та велика риба могла тебе на дно затягти. А хіба ж я знала, що люди на тебе гніваються? Видно, що ти щось їм нашкодив.

Вовк щось буркнув і стояв ні в сих, ні в тих, — бачить, що сам винуватий. А Лисичка знову:

— А щоб ти знав мою добрість до тебе, то покажу тобі м'ясо, що найшла я. Онде бачиш — висить. Поживай на здоров'я!

Глянув Вовчик, — справді висить м'ясо. Але він таки непевний був, чи не лукавить Лисичка. Тому питає:

— А чому ж сама не їси?

— Та мені гріх, — каже, — бо сьогодні п'ятниця. А проте — як собі хочеш. Коли не їси, то я прийду завтра та й сама з'їм.

Вовк ще від учорашнього ранку не їв нічого. Почувши таке, він кинувся до вовківні, а тут його хап за лапу та й потягло вгору. М'ясо впало, а лисиця вхопила м'ясо та й їсть. Вовка болить лапа, а ще більше досада розбирає на Лисичку.

— Лисичко-сестричко! Ти ж казала, що тобі гріх їсти, бо сьогодні п'ятниця.

— Е, то тобі тепер п'ятниця, — відказує Лисичка, — бо ти п'ятами землі не достанеш!

З'їла м'ясо і пішла собі. Довго торгав Вовчик лапу, аж поки не вирвав її.

(Продовження буде)

КУТОК РОЗВАГ

ХТО БІЛЬШЕ ЗНАЄ?

Це — гуртова гра. Її учасники діляться на дві рівні групи. Учасники однієї групи впродовж трьох хвилин називають області, міста, ріки, гори, моря, острови і всякі інші географічні назви України, але тільки такі, що починаються з букви, яку скаже провідник гри (наприклад назви на букву К: Київ, Карпати, Канів і т.д.).

Учасники другої групи мовчать і уважно слухають, а коли час першої групи скінчиться, тоді вони впродовж однієї хвилини додають ті назви, що їх не назвали учасники першої групи.

За кожну доповнену назву провідник зачислює другій групі одну точку. Кожного ж разу, коли хтонебудь скаже вже згадану назву, провідник скреслює другій групі одну точку.

За хвилину провідник гри називає другу букву, групи міняються ролями, і гра триває далі.

Провідник гри повинен завжди повторити голосно кожну сказану учасниками гри назву. Він мусить знати дуже добре мапу України. Перед грою можна повісити цю мапу на стіні, щоб всі учасники уважно її розглянули.

З А У В А Г А: Цю гру можна використати на сходинах пластових новаків, юних сумівців та на лекціях українознавства при навчанні географії України.

ОБОРОНА ТВЕРДИНІ

Москвини напали на українське місто-твердиню. Твердиня мала вигляд чотирикутника. У твердині було 300 козаків-оборонців. Козацький отаман поставив на кожному з чотирьох боків твердині по 100 козаків. Як він це зробив?

Смійтесь!

ЩАСЛИВІ ДІТИ

— Щасливі ті муринські діти, — сказав раз малий Юрко, який дуже не любить умиватися.

— Чому? — спитала мама.

— Бо трудно перевірити, чи вони мають брудні руки.

ЯКА ПОГОДА

— Петрику, йди надвір і поглянь, яка там погода.

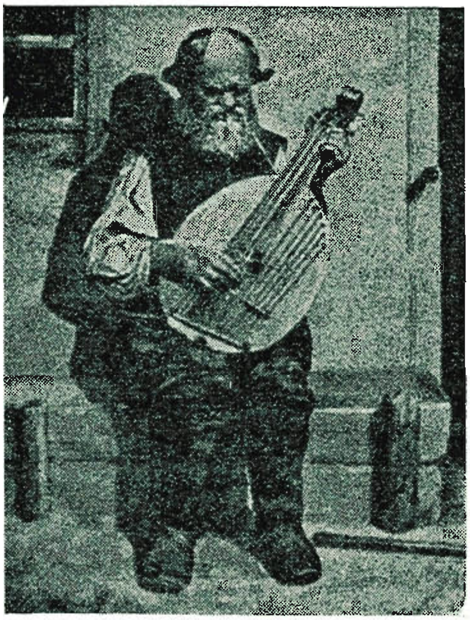
— Ой, не можу поглянути, мамо, бо надворі дощ.

Володимир МАЦЬКІВ

УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО

VIII. НАРОДНА МУЗИКА

Діти, які вчаться музики і ходять до театру та на концерти, знають, що є опери, симфонії, ораторії та багато інших музичних творів. Їх створили славні музики-композитори.

Кобзар — бандурист

Але є ще й такі музичні твори, що постали серед сільського народу. Хто уклав ці твори, не знаємо. Вони дуже давні, а деякі з них сягають навіть поганських часів. Молодші люди переймали музику „на слух" від старших, і так вона передавалась з покоління в покоління. Таку музику називаємо н а р о д н о ю.

Твори української народної музики співають або виконують на різних інструментах. Усі мелодії, виконувані на музичних інструментах, називають і н с т р у м е н т а л ь н о ю музикою. Пісні, виконувані людськими голосами, належать до в о к а л ь н о ї музики. Часто грають і співають одночасно.

Український нарід дуже любить співати, і за довгі століття створив дуже багато прегарних пісень. Українці співають працюючи й відпочиваючи, вдома і поза домом, в радості й горі. Навіть маленьким дітям у колисках співають матері на сон колискових пісеньок.

Не всі народні пісні співають протягом цілого року. Наприклад, колядок та щедрівок співають лише під час Різдвяних і Йорданських свят, а веснянок і гаївок-ягілок — тільки напровесні та на Великдень. На весіллях співають окремих весільних пісень, а на закінчення жнив — обжинкових. Ворожа неволя і новітні часи спричинилися до того, що багато народних пісень забулося, наприклад, тепер уже не співають старовинних купальних пісень на свято Купала (св. Івана Предтечі). Усі ці пісні співалося під час виконування народних звичаїв-обрядів, і тому називаємо їх обрядовими піснями.

Український нарід має також багато пісень, що їх створили люди, яких єднала однакова доля, або які виконували ту саму працю, отже належали до того самого фаху-стану. Це станові пісні: козацькі, вояцькі, стрілецькі, чумацькі, ремісницькі, бурлацькі. Є також дівоцькі, парубоцькі, навіть сирітські та інші пісні.

До окремої групи належать релігійні, історич-

Гуцул з трембітою

ні й патріотичні пісні, про любов до Рідного Краю та про різні історичні події.

На таких музичних інструментах як скрипка, бас, сопілка, цимбали, виконують мелодії до танців: коломийки, козачка, гопака, аркана тощо. Такт вибивають на бубні й решеті, малому бубні. У давнину в козацьких оркестрах були кітлибубни та літаври. Інструментальні мелодії дуже різноманітні: веселі і швидкі, як вода в гірських потоках, повільні та задумливі, мов степи України пізньої осени. Але всі вони напрочуд гарні. Славні музики-композитори прислухалися до народних танцювальних мелодій та пісень, а потім вплітали їх у свої музичні твори. Робили це не тільки українські, але й чужинецькі музики, бо українські народні мелодії — серед найкращих у світі.

З-поміж народних музичних інструментів є такі, що їх інші народи не мають. Ось, наприклад, трембіту можна почути лише в гуцульських Карпатах. Бандура, хоч походить з чужини, стала українським національним, а тепер навіть концертовим інструментом, і нею цікавляться музики-знавці інших народів. Бандура має такі ніжні й милі звуки, що вони, як дехто каже, ллються просто в душу і витискають з очей сльози. Не раз стародавні кобзарі-бандуристи своєю грою запалювали козаків до бою.

IX. НАРОДНИЙ ТЕАТР

Наші діти поза Україною мало знають українських народних звичаїв, яких було та ще й тепер є дуже багато. Все таки і тут, у наших домах, у Пласті і в інших товариствах молоді, зберігаються деякі звичаї. Найкращу нагоду пізнати їх маємо в час Різдвяних Свят і на Великдень.

От, пригадаймо собі „вертеп" або гаївки. Чи не подібні вони до того, що не раз бачимо ми в театрі? І тут, і там виступають дійові особи, вони роблять, говорять і співають те, що їм призначено. Те, що показують в театрі, називаємо з-грецька „драмою", а мистецькі виступи в театрі — драматичним мистецтвом. Отже, варто запам'ятати собі, що в багатьох звичаях українського народу зберігається частка драматичного мистецтва. Видно, що український нарід мав і має велике замилування в цьому мистецтві.

Наші предки вже в дуже давні часи створили собі різні святкові обряди та звичаї, менше або більше подібні до вистав у теперішніх театрах. Чи то буде вечеря на Свят-вечір, великодні гаївки коло церкви, обряд Купала, весілля чи похорон — всюди в них видно ознаки драматичного мистецтва. Був, наприклад, під час Різдвяних свят звичай „водити козу", коли то один хлопець переодягався за козу. Часом хлопці переодягалися ведмедями або кіньми, часом козаками, циганами, жидами і відігравали по домах різні веселі комедії.

А ось наш різдвяний „вертеп" виглядав зовсім, як маленький театр. Вертепні вистави влаштовувано в Україні вже від XVII століття. Правда, це чужий звичай, він прийшов на наші землі з Заходу Европи, а поширили його в Україні студенти Київської Академії та інших шкіл. Зі шкіл перейшов звичай ходити з вертепом в міста й села, бо був близький до подібних народних звичаїв.

Вертеп будували з дощинок і паперу у вигляді невеличкої церковки. Він мав звичайно два поверхи. Вертеп був тим, чим тепер у театрі є сцена. Тільки ж у театрі виступають живі люди, артисти, а там — малі фігурки-ляльки.

Ось на горішньому поверсі видно Божу Матір, Ісусика в яслах, святого Йосипа, пастушків, царів тощо. На долішньому поверсі виступають ляльки, що представляють українських селян, козаків, циганів, жидів. Ляльки прив'язані до дерев'яних паличок, які рухає рука хлопця, що сидить під вертепом, а говорять і співають за них хлопці, сховані за вертепом. Те, що діється на горішнім поверсі — поважне, релігійне, а те, що внизу — смішне, веселе.

З таким вертепом ходили колядники від хати до хати, співом колядок і виставою вітаючи людей з Різдвом Христовим. Колядники з вертепом були бажаними гістьми в кожній хаті, і діти очікували їх з радісним нетерпінням.

(Кінець буде)

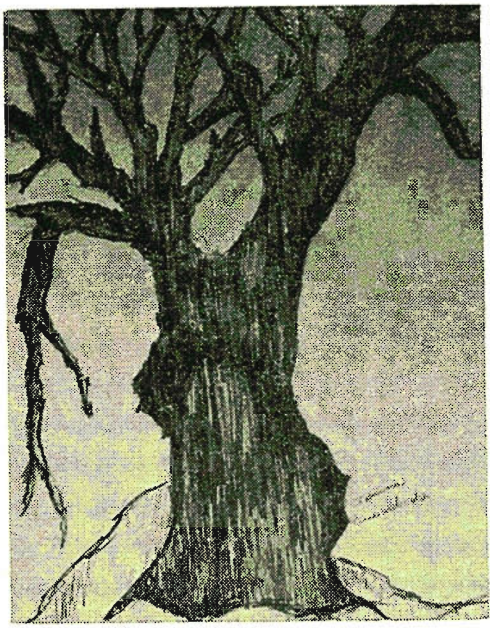
Постаті українського народного вертепу

З дитячого життя

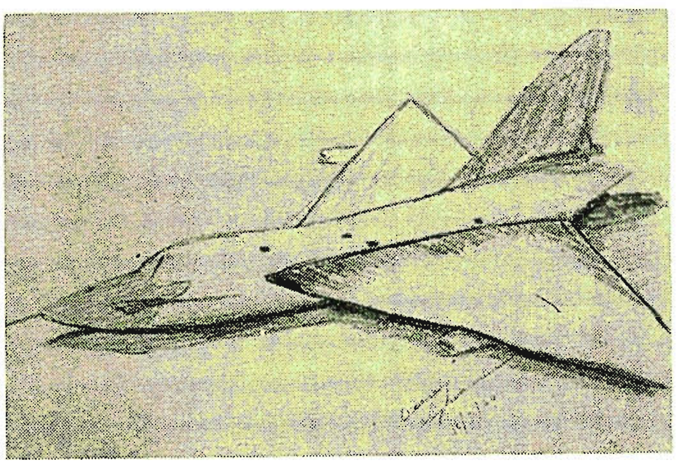
ДИТЯЧА ОБРАЗОТВОРЧА СТУДІЯ В ТОРОНТІ (КАНАДА)

Ви не раз читали у „Веселці" вірші, оповідання, розповіді, загадки, що їх написали діти. А тепер погляньте ще на рисунки, що їх виконали учні Дитячої Образотворчої Студії в Торонті (Канада) під керівництвом мистця П. Сидоренка. До Студії ходять діти у віці 9-14 років. Минулого року в ній навчалися такі діти: Юра Теодосій Біланюк, Христина Еліяшевська, Ігор Жаровський, Юрій Козуб, Ольга Легка, Остап Лукіяншиин, Ігор Микитин, Ірина Свелеба, Володимир Стап'як.

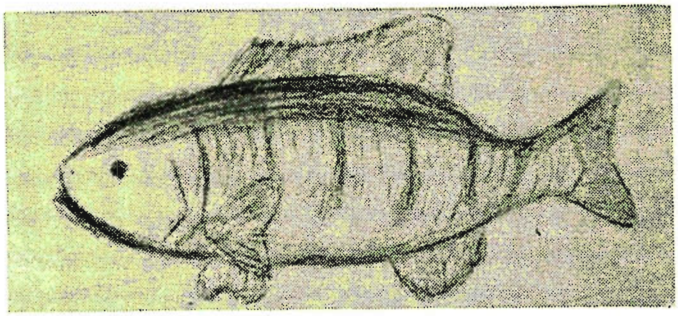
Даємо кілька репродукцій дитячих рисунків, що були показані на виставці Студії в червні ц. р.

Безлисте дерево — Христина Еліяшевська, 13 років.

Турболітак — Остап Лукіяншиин, 14 років.

Риба — Ірина Свелеба, 9 років.

Правда, гарні рисунки? Чи не варто б і вам походити до образотворчої школи? У наступних числах „Веселки" вмістимо репродукції рисунків інших учнів Образотворчої Студії в Торонті.

ДИТЯЧІ САМОДІЯЛЬНІ ГУРТКИ В АВСТРАЛІЇ

Українські діти в Австралії не лише ходять до місцевих цілоденних шкіл, але й навчаються також на курсах українознавства. При курсах існують різні самодіяльні гуртки — драматичні, хорові, музичні, танцювальні.

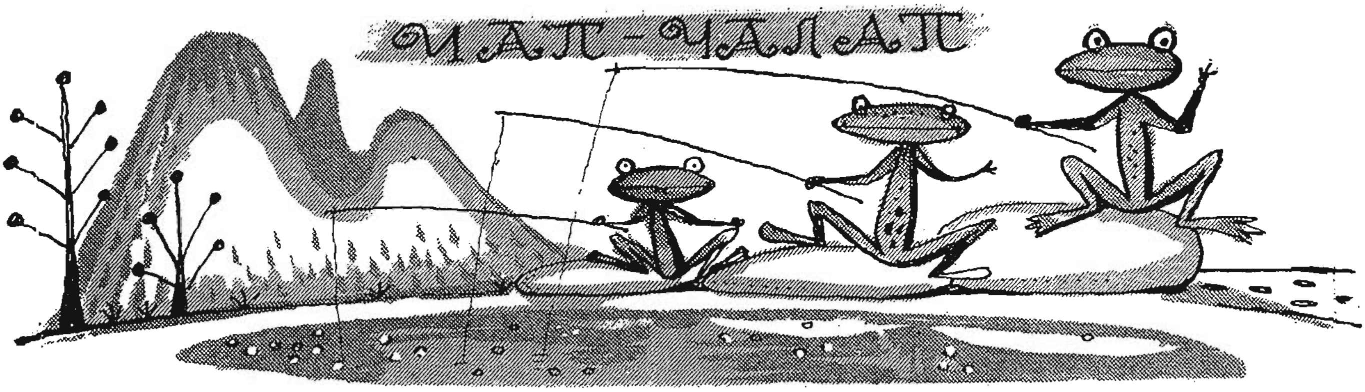

На цій світлині хор „Ластівка" при Рідній Школі ім. Івана Франка в Саншайні. Хором керує вчителька Лідія Гаєвська-Денес. У школі навчаються 150 учнів під керівництвом п. Д. Носяра.

А тут танцювальна група при Центральній Школі в Мельбурні. Танцюристи взяли участь у шкільній імпрезі, влаштованій спільно з іншими школами. Вони виконали „Вечерниці". Імпрезу підготувала керівничка танцювальної групи п-ні Галина Чирко.

Чап-Чалап

За горою Галабала
Калабаня там стояла.

Там на камені, на білім
Калабанники сиділи

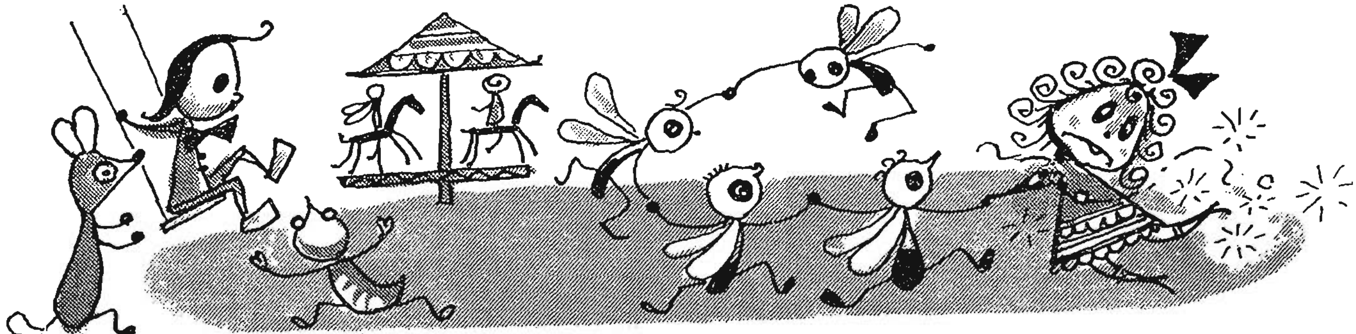
І баньки-бульки для Тані
Там ловили з калабані.

В них баньки ті Таня брала
І на нитку їх силяла.

Та й, умившись зранку чисто,
Убирала, як намисто.

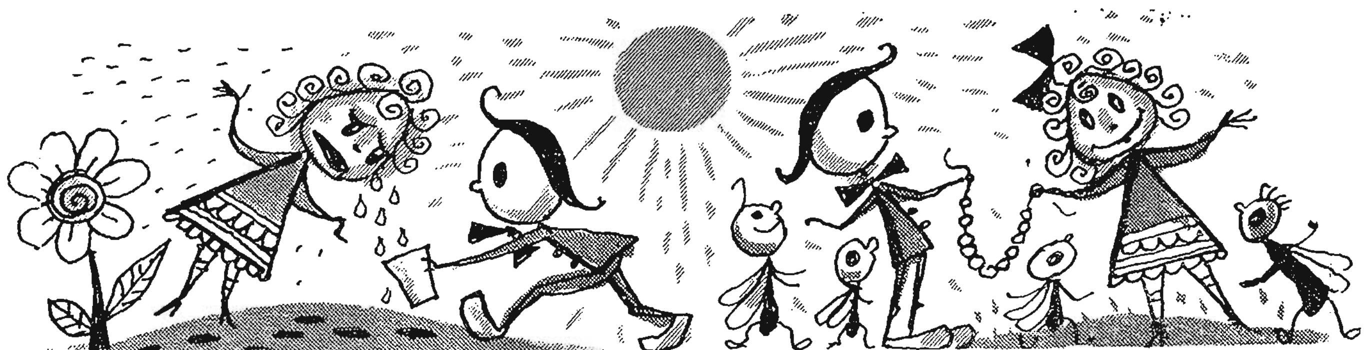
У баньки прибралась Таня
Й вийшла пишна на гуляння.

Гульки там були веселі —
Гойдалки і каруселі.

Таню в танець взяли мушки,
Та як лиш пішли „дрібушки“,

То оте з баньок намисто
Трісло-прісло, щезло чисто.

Плаче Таня: „Ох-ох-ох!..“
Сльози ллються, як горох!

Чап-Чалап підставив склянку.
І потішив він панянку,

Бо з отих сльозин він з хистом
Насиляв нове намисто.

ЕКО

Сценарій і текст: Р. ЗАВАДОВИЧ
Scenario and story: R. ZAVADOVYCH

Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ
Illustrations: P. CHOLODNY

БОГДАН, КОЗАК-ХАРАКТЕРНИК

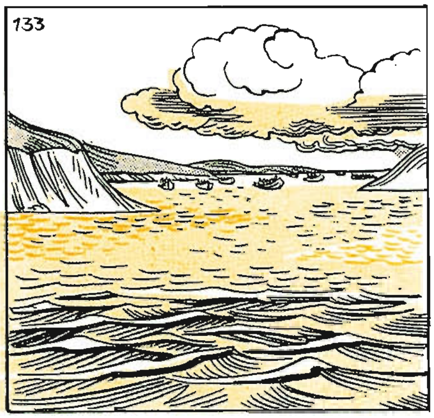
ІСТОРИЧНА КАЗКА

UKRAINIAN TALE

BOHDAN, KOZAK-SORCERER

РОЗДІЛ IX: СИЛА ХАРАКТЕРНИКА

CHAPTER IX: THE POWER OF THE SORCERER

— Небезпека не минула! — закричав Богдан. — Уся турецька фльотилія заступає нам дорогу.

"The danger is not over"! — Bohdan called. — "An entire Turkish flotilla is barring our passage.

— Не проб'ємося крізь цю заставу в рідний край! Усі загинемо! . . — закричав тривожно наймолодший козак.

"We'll never get through this barricade into our native land! We'll all perish!.." — lamented the youngest Kozak.

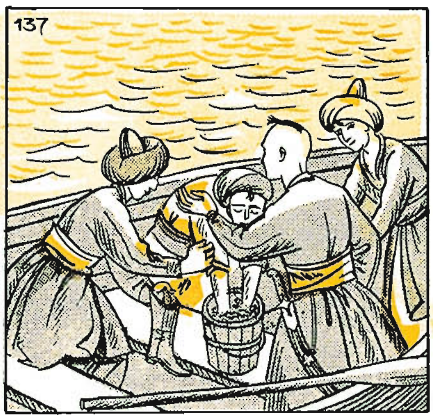

— Нас урятує рідна земля! — сказав поважно Богдан. — Нею встелене дно ріки-Дніпра. Подайте відро! — І скочив у глибінь.

"Our native soil will save us!" — said Bohdan gravely. "The bottom of Dnipro River is covered with it. Give me a bucket!" And he jumped into the depths.

За хвилину він виринув із води. В руках держав відро, повне річкового намулу.

In a minute he emerged from the water, holding a bucket full of soil in his hands.

— Накладайте землю в шапки і в чоботи! — звелів Богдан.

"Pour the soil into your caps and boots!" — ordered Bohdan.

Рідна земля дала героїчну силу Богданові та його козакам.

The native soil gave heroic strength to Bohdan and his Kozaks.

(Закінчення буде)
(To be continued)